

آنچه در این ستون می‌خوانید، دیدگاه‌های رسانه‌های خارجی است که صرفاً جهت اطلاع‌رسانی منتشر می‌شود و این دیدگاه‌ها موضع روزنامه «هم‌میهن» نیست.

RS

افزایش انتقادهای مخالفان توافق هسته‌ای با ایران

نئونکان‌ها و متحدان‌شان در واشنگتن، اسرائیل و نقاط دیگر، مطالباتی غیرواقعی‌گرایانه در مورد نتایج گفت‌وگوهای آمریکا و ایران برای محدودسازی برنامه هسته‌ای ایران مطرح می‌کنند. اما دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا هیچ انگیزه‌ای برای گوش دادن به آنها ندارد و نباید آنها را جدی بگیرد. کارزار مخالفت با توافق ایران هفته گذشته با ارسال نامه تعدادی از نمایندگان جمهوری خواه کنگره برای درخواست اجتناب از هر توافقی که جمع‌آوری کامل برنامه هسته‌ای ایران در آن پیش‌بینی نشده باشد، وارد مرحله تازه‌ای شد. اندرو دی، دبیر ارشد نشریه آمریکن کانسروتیو می‌گوید: «همه سناتورهای جمهوری خواه آمریکایی به جز رند پل نامه را امضا کردند که دونالد ترامپ به برنامه غنی‌سازی ایران پایان دهد. آنها می‌دانند که این خواسته برای رهبران ایران غیرقابل پذیرش است و به وضوح با هدف ایجاد مانع در برابر تلاش‌های دیپلماتیک ترامپ نامه را امضا کرده‌اند.»

سینا توسی، پژوهشگر غیرمقیم اندیشکده مرکز سیاست بین‌الملل می‌گوید: «مطالبه غنی‌سازی صفر و جمع‌آوری کامل برنامه هسته‌ای ایران، به‌ویژه بعد از اینکه آمریکا توافق ۲۰۱۵ را زیر پا گذاشت، یک موضع مذاکره‌ای محسوب نمی‌شود.» همزمان برخی از مخالفان توافق معتقدند که ایران باید بتواند برنامه انرژی هسته‌ای غیرنظامی‌اش را حفظ کند، بدون اینکه غنی‌سازی داشته باشد. خبر خوب برای ترامپ و مدافعان دیپلماسی این است که اردوگاه مخالفان توافق با ایران، خارج از واشنگتن و اسرائیل هیچ هواداری ندارد و ترامپ هزینه سیاسی چندانی برای نادیده گرفتن مخالفان توافق نمی‌پردازد. یک نظرسنجی جدید نشان می‌دهد که ۶۹ درصد از آمریکایی‌ها از توافقی که برنامه هسته‌ای ایران را با تقویت نظارت و بازرسی به مصارف صلح‌آمیز محدود کند، موافق هستند. در این میان ۶۴ درصد از جمهوری خواهان در این نظرسنجی از این گزینه در مقابل گزینه نظامی حمایت کرده‌اند. در برابر مخالفان با تحریف واقعیت سعی می‌کنند تصویر دیگری نمایش دهند. برای مثال، مارک دیویوتز، از اندیشکده بنیاد دفاع از دموکراسی‌ها با استناد به یک نظرسنجی می‌گوید: «۷۶ درصد آمریکایی‌ها از نابودی تاسیسات تسلیحات هسته‌ای ایران حمایت می‌کنند.» اما این عبارت یک مشکل دارد، براساس ارزیابی جامعه اطلاعاتی آمریکا ایران نه سلاح هسته‌ای دارد و نه برنامه تولید تسلیحات هسته‌ای و در نتیجه هیچ تاسیسات تسلیحات هسته‌ای در ایران وجود ندارد که نابود شود. اما فقط مردم آمریکا رای دهندگان جمهوری خواه نیستند که از توافق حمایت می‌کنند. گروهی از برجسته‌ترین چهره‌های اردوگاه «بازگشت عظمت آمریکا (MAGA)» از جمله استیو بنون، استراتژیست پیشین ترامپ، مار جوری تیلور گرین، نماینده جمهوری خواه مجلس نمایندگان، تاکر کارلسون، مجری پیشین فاکس نیوز، از تلاش نئونکان‌ها برای تخریب فرآیند مذاکرات انتقاد کرده‌اند.

افزای مانند بنون و کارلسون در میان هواداران ترامپ نفوذ زیادی دارند و با شخص او نیز نزدیک هستند. چارلی کرک، مجری پادکست مشهور راستگرا می‌گوید: «افرادی درون پنتاگون و دولت هستند که می‌خواهند علیه ایران حمله انجام دهند. آنها غالباً می‌گویند که این کار خیلی هم راحت خواهد بود، یک حمله می‌کنیم و تمام، یک لحظه فکر کنید، تا حالا چند بار در مورد یک حمله و تمام، حرف‌شان درست بوده است؟ آیا تا حالا چنین اتفاقی افتاده است؟» اندرو دی از نشریه آمریکن کانسروتیو می‌گوید: «دونالد ترامپ چنان قدرت را در حزب جمهوری خواه قبضه کرده است که قطعاً می‌تواند بدون آسیب سیاسی با ایران توافق امضا کند. رای دهندگان هنوز او را دوست دارند و نمایندگان مجلس و رسانه‌های محافظه‌کار از او هراس دارند.» همزمان به نظر می‌رسد، دموکرات‌هایی که خیلی از آنها از توافق ۲۰۱۵ برجام حمایت کردند، مخالفت چندانی با توافق احتمالی ترامپ با ایران نشان ندهند. در خانها، نماینده دموکرات کنگره می‌گوید: «الان وقت سیاسی‌بازی در مورد ایران نیست. من از تلاش برای رسیدن به توافق با ایران حمایت می‌کنم. توافق هسته‌ای اوپاما حمایت کرد. بهتر نیست که منافع ملی و صلح را بر کسب امتیازهای سیاسی در هر لحظه ترجیح بدهیم؟»

AFP-عکس

سهراب سعدالدین پژوهشگر مسائل اروپا:

ترامپ برنامه اروپا را خراب کرد

شهاب شهنساری

خبرنگار گروه دیپلماسی

کاظم غریب‌آبادی و مجید تخت‌روانچی، معاونان وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران روز جمعه در استانبول با مدیران سیاسی وزارتخانه‌های خارجه سه قدرت اروپایی طرف برجام دیدار و گفت‌وگو کردند. این نخستین دیدار میان ایران و قدرت‌های اروپایی از ژانویه گذشته تاکنون بود. به نظر می‌رسد که با آغاز مذاکرات ایران و آمریکا با تسهیل‌گری عمان، فرآیند مذاکرات میان تهران و کشورهای اروپایی کاملاً متوقف شده است. سیدعباس عراقچی، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران یک هفته قبل از این دیدار گفته بود که همانگونه که بعد از مذاکرات اخیر با آمریکا به پایتخت‌های عربی سفر کرده است، حاضر است برای دیدار با همتایان اروپایی خود به سه پایتخت اروپایی سفر کند، اما اروپایی‌ها هنوز تمایلی برای انجام این سفر نشان نداده‌اند. از سرگیری مذاکرات ایران و سه کشور اروپایی و به صورت جداگانه با نماینده اتحادیه اروپا در استانبول، بار دیگر امیدها را به بهبود روابط ایران و اروپا بعد از یک دوره سه‌ساله سردی شدید روابط احیا کرد. سهراب سعدالدین، پژوهشگر مسائل اروپا معتقد است که اختلاف‌های ایران و کشورهای اروپایی به‌ویژه به دلیل ادعای حمایت ایران از روسیه در جنگ اوکراین بسیار عمیق شده است و حل و فصل این اختلاف‌ها نیاز به مذاکرات جدی و ابتکارهای جدید دارد. سعدالدین معتقد است که دیدگاه اروپایی‌ها نسبت به مذاکره با ایران با دیدگاه دولت دونالد ترامپ به مذاکرات با ایران متفاوت است و اروپایی‌ها خواهان مذاکرات جامع و چندوجهی با ایران هستند،

اروپایی‌ها احساس می‌کنند که ایران در موضع ضعف قرار گرفته و اروپا هم اهمی مانند اسنپ‌بک را در اختیار دارد و می‌تواند به ایران فشار وارد کنند و هر چقدر که وقت تنگ‌تر شود، ایران برای چشم‌پوشی اروپا از اجرای مکانیسم اسنپ‌بک امتیازهای بیشتری واگذار خواهد کرد. از سوی دیگر ایران هم به این دلیل که مذاکراتش با آمریکا در حال پیشرفت بود و ایران دلیلی نمی‌دید که اروپایی‌ها را وارد فرآیند کند. در حال حاضر رویکرد آمریکا و اروپا به مذاکرات با ایران متفاوت است، اروپایی‌ها خواستار ایجاد چارچوبی برای گفت‌وگوهای فراگیرتر و جامع‌تر هستند که در قالب آن در مورد چندین موضوع با ایران صحبت کنند، اما آمریکایی‌ها مشخصاً در مورد پرونده هسته‌ای با ایران گفت‌وگو می‌کنند.

آنچه در هفته‌های اخیر باعث شد ایران و اروپا بار دیگر به میز مذاکره تمایل نشان دهند، پیش‌بینی ناپذیری دولت ترامپ است. الان دولت ترامپ در قبال مذاکرات با ایران دچار دودستگی است و یک طرف افرادی مانند ویتکاف و نزدیکان ترامپ خواستار توافق با تهران و عده‌ای دیگر به‌خصوص از جناح مستقر حزب جمهوری خواه، مانند مارکو رابینو، وزیر خارجه، معتقدند که نباید با ایران گفت‌وگو کرد و باید به سمت استفاده از مکانیسم اسنپ‌بک رفت. هر چند روشن است که دولت ترامپ خواهان توافق است، اما صحبت‌های ضد و نقیض از سوی مذاکره‌کنندگان و سیاستمداران آمریکایی باعث شد که ایران ترجیح دهد اروپایی‌ها را بیشتر درگیر کند. نکته دیگری که وجود دارد این است که در حال حاضر فشار بسیار سنگینی از سوی لابی اسرائیل و جناح تندروی ضدایران در دولت آمریکا به کشورهای اروپایی وارد می‌شود تا موضع اروپایی‌ها را نسبت به ایران سختگیرانه‌تر کنند و آنها را به سمت استفاده از مکانیسم اسنپ‌بک متمایل کنند. برای ایران تاکتیک مناسبی بود که بار دیگر اروپایی‌ها را درگیر کنند تا فشاری را که برای تقابل با ایران به آنها وارد می‌شود، خنثی کند. اروپایی‌ها از ابتدا به این دلیل که از مذاکرات با ایران کنار گذاشته شده‌اند و منافع‌شان دیده نشده است، شکایت داشتند. در هر صورت تمایل در اروپایی‌ها وجود دارد که فعالانه‌تر در پرونده ایران درگیر شوند. انگیزه دو طرف وجود داشت که این مذاکرات شکل بگیرد و هر چند که هنوز جزئیات دقیقی از فضای حاکم بر مذاکرات و محتوای آن منتشر نشده است، اما همین که دو طرف تصمیم گرفتند به گفت‌وگوها ادامه بدهند، نشانه مثبتی است. در هر صورت اروپایی‌ها اهم اسنپ‌بک را در اختیار دارند و فرصت زیادی برای استفاده از این اهرم باقی نمانده است و هر چه زمان بگذرد به نفع ایران است.

اشاره کردید که اروپایی‌ها احساس می‌کنند از مذاکرات کنار گذاشته شده‌اند و منافع‌شان در نظر

ایران پرکننده شکاف اروپا و آمریکا نشود

در پرونده هسته‌ای آغاز نمی‌شد، اروپایی‌ها حتی عزم و اراده‌ای برای ورود به گفت‌وگوهای هسته‌ای با ایران نداشتند.

در دوره اخیر چند دوره گفت‌وگو میان ایران و سه کشور اروپایی و اتحادیه اروپا برگزار شده است، اما هیچ‌گاه این گفت‌وگوها به یک چارچوب مشخص با تعیین دستور کار نرسیده است و تنها در سطح انتقال دیدگاه‌ها و بیان انتظارات باقی مانده است که نشان می‌دهد تا چه اندازه شکاف سیاسی میان ایران و اروپا وجود دارد.

مشاهده کردیم که درست در همان روزی که مقام‌های ایرانی با مقام‌های فرانسه و دو کشور دیگر اروپایی در استانبول در اروپا در حال مذاکره بودند، دولت فرانسه شکایتی را علیه ایران در دیوان دادگستری بین‌المللی ثبت کرد. این مسائل نشان می‌دهد که برخی از کشورهای اروپایی، به‌ویژه فرانسه از اینکه توسط آمریکا نادیده انگاشته شده‌اند و در مذاکرات با ایران دخالت داده نشده‌اند، ناخرسند هستند و انتظار دارند که بیش از این در این فرآیند دخالت داشته‌باشند و در این خصوص نگرانی‌های کشورهای اروپایی هم در نظر گرفته‌شود و طرف مشورت قرار گیرند.

باید در نظر گرفت که در حال حاضر میان آمریکا و اروپا اختلاف‌نظرهای جدی وجود دارد. ایران باید به دنبال یک رابطه متوازن و متعادل با اروپا،

مرتضی مکی

تحلیل‌گر مسائل اروپا

مذاکرات ایران و کشورهای اروپایی در استانبول در شرایط خاصی برگزار شد. هر چند این مذاکرات در استمرار چهار دور مذاکره پیشین دولت چهاردهم و کشورهای اروپایی در پاییز گذشته برگزار شد، اما خروجی مشخصی از این گفت‌وگوها نه از سوی نمایندگان ایران و نه از سوی مقام‌های اروپایی اعلام نشد. هیچ اطلاع دقیقی از محتوای مذاکرات ارائه نشده و سکوت طرف‌ها نشان می‌دهد که مذاکرات پیشرفت چندانی نداشته است. اما اینکه طرف‌ها تاکید کرده‌اند که این گفت‌وگوها ادامه پیدا خواهد کرد، نشان می‌دهد که دو طرف به ضرورت دیپلماسی و گفت‌وگو اعتقاد دارند. آغاز جنگ اوکراین و ناآرامی‌های داخلی ایران در سال ۱۴۰۱ باعث شد که دوره پرتنش در روابط ایران و اروپا ایجاد شود. با قاطعیت می‌توان گفت که روابط ایران و مجموعه کشورهای اروپایی در هیچ دوره‌ای پس از انقلاب اسلامی به این اندازه سرد و پرتنش نبود. مذاکرات استانبول در چنین شرایطی آغاز شد و می‌توان گفت که اگر مذاکرات ایران و آمریکا

آمریکا، روسیه و چین باشد. چنین رابطه متوازنی هم تضمین‌کننده و هم تثبیت‌کننده هر توافقی است که ایران با آمریکا به آن برسند. بدون مذاکره و مفاهمه با اروپا، امکان بهره‌مندی از مرتفع شدن تحریم‌های اولیه و ثانویه چندان میسر نمی‌شود. به اضافه نباید فراموش کرد که سایه مکانیسم اسنپ‌بک نیز بر مذاکرات ایران و آمریکا افتاده است. دولت‌مدان آمریکایی سعی می‌کنند از ابزار مکانیسم اسنپ‌بک که به عنوان سلاحی در اختیار سه کشور اروپایی است، برای فشار به ایران استفاده کنند. جناح تندرو و جنگ‌طلب دولت آمریکا، دولت‌های اروپایی را تحریک می‌کنند که فرصت استفاده از مکانیسم اسنپ‌بک را از دست ندهند. در چنین شرایط زمانی که هم فرصت کوتاهی برای رسیدن به یک توافق با آمریکا وجود دارد و رفع نگرانی فعال شدن مکانیسم اسنپ‌بک داریم، قطعاً مذاکرات ایران با سه کشور اروپایی در استانبول از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. قطعاً همانگونه که تهران با کشورهای عربی منطقه، روسیه و چین گفت‌وگوهای را همزمان با مذاکرات با آمریکا پیش می‌برد، باید با اروپایی‌ها هم به صورت بسیار جدی‌تر وارد مذاکره شود. در همین راستا فاصله بین دیدارها باید کوتاه‌تر و دستور کار مذاکرات روشن‌تر شود تا فرآیند تنش‌زدایی با قدرت‌های اروپایی سرعت بیشتری پیدا کند.

مذاکرات هسته‌ای ایران در گذشته با ۵۱۱ انجام می‌شد و در همان زمان هم که مذاکرات با ۵۰۱ در وین، ژنو و نیویورک پیگیری می‌شد، گفت‌وگوهای مستقیم ایران و آمریکا بود که نهایتاً منجر به رسیدن به توافق برجام شد. اگر ما راتر ۳ هفته‌ای تیم ایران و تیم آمریکا نبود، شاید هرگز برجام حاصل نمی‌شد. در شرایط کنونی درست است که آمریکایی‌ها فرمت دوجانبه را برای مذاکرات هسته‌ای با ایران انتخاب کرده‌اند، اما